

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 79 0 П 002119 21 Рев
Бања Лука, 11.2.2022. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Сенада Тице, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Биљане Томић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Ж.Р. из К.Д., кога заступа Ј.Б., адвокат из Б.Л., против туженог Д. д.о.о. К.Д., кога заступа Р.Т. – В., адвокат из Б.Л., ради накнаде штете, вриједност спора 61.028,32 КМ, одлучујући о ревизији туженог против пресуде Окружног суда у Приједору број 79 0 П 002119 19 Гж од 23.9.2021. године, на сједници одржаној 11.2.2022. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се дјелимично усваја и пресуда Окружног суда у Приједору број 79 0 П 002119 19 Гж од 23.9.2021. године преиначава у досуђујућем дијелу тако што се:

I. Обавезује тужени да тужитељу исплати:

1. на име накнаде нематеријалне штете и то:

- по основу претрпљеног страха износ од 4.050,00 КМ, умјесто раније досуђеног износа од 4.500,00 КМ,
- по основу претрпљених душевних болова због умањења животне активности износ од 19.440,00 КМ, умјесто раније досуђеног износа од 21.600,00 КМ,
- по основу претрпљених душевних болова због наружености износ од 2.430,00 КМ, умјесто раније досуђеног износа од 2.700,00 КМ и
- по основу претрпљених физичких болова износ од 7.695,00 КМ, умјесто раније досуђеног износа 8.550,00 КМ,

што укупно на име накнаде нематеријалне штете износи 33.885,00 КМ, умјесто раније досуђеног износа 37.650,00 КМ, све са законском затезном каматом од 24.10.2019. године до исплате; те

2. на име накнаде материјалне штете и то:

- по основу туђе његе и помоћи износ од 1.620,00 КМ, умјесто раније досуђеног износа од 1.800,00 КМ, са законском затезном каматом од 8.5.2011. године до исплате,
- по основу изгубљене зараде за период од 22.3.2013.године до 31.8.2019. године, мјесечни износ од по 168,66 КМ, умјесто раније досуђеног мјесечног износа од 187,36 КМ, што износи укупно 12.982,95 КМ, умјесто раније досуђеног износа од 14.425,50 КМ, са законском затезном каматом на сваки мјесечни износ почев од десетог у мјесецу у наредном мјесецу за претходни мјесец.

II Обавезује се тужени да тужитељу исплаћује мјесечну ренту у износу од 168,66 КМ, умјесто раније досуђеног износа од 187,36 КМ, почев од 1.9.2019.године па убудуће, док

за то буду постојали законски услови тако, што ће износ од 168,66 КМ исплаћивати до десетог у мјесецу за претходни мјесец, са законском затезном каматом од дана доспијећа сваког појединог износа до исплате,

као и да тужитељу накнади трошкове поступка у износу од 4.158,00 КМ, умјесто раније досуђеног износа од 4.620,58 КМ,

док се тужбени захтјев преко досуђених износа, одбија као неоснован.

Обавезује се тужитељ да туженом накнади трошкове ревизионог поступка у износу од 131,25 КМ.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Козарској Дубици број 79 0 П 002119 18 П 2 од 24.10.2019. године, обавезан је тужени да тужитељу накнади нематеријалну штету: на име претрпљеног страха у износу од 5.000,00 КМ, на име претрпљених душевних болова због умањења животне активности у износу од 24.000,00 КМ, на име претрпљених душевних болова због наружености у износу од 3.000,00 КМ и на име претрпљених физичких болова у износу од 9.500,00 КМ (укупно 41.500,00 КМ), са законском затезном каматом од 24.10.2019. године до исплате; као и материјалну штету на име туђе његе и помоћи у износу од 2.000,00 КМ, са законском затезном каматом од 8.5.2011. године до исплате; на име изгубљене зараде за период од 22.3.2013. до 31.8.2019. године, мјесечни износ од по 208,16 КМ (укупно 16.028,32 КМ), са законском затезном каматом на мјесечни износ од 208,16 КМ, од десетог у наредном мјесецу за претходни мјесец; и на име мјесечне ренте у износу од 208,16 КМ од 1.9.2019.године, док за то буду постојали законски услови, тако што ће износ од 208,16 КМ исплаћивати до десетог у мјесецу за претходни мјесец, са законском затезном каматом од доспијећа сваког појединог износа до исплате, као и да тужитељу накнади трошкове поступка у износу од 8.032,76 КМ, а у преосталом дијелу главног потраживања и трошкова поступка, преко досуђених износа, тужбени захтјев је одбијен као неоснован.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Приједору број 79 0 П 002119 19 Гж од 23.9.2021. године, жалба туженог је дјелимично усвојена и првостепена пресуда преиначена тако, што су досуђени износи накнаде нематеријалне и материјалне штете снижени сагласно утврђеном доприносу тужитеља настанку предметне штете од 10%, по основу главног потраживања и накнаде трошкова поступка, као у изреци побијане пресуде и одбијен је захтјев туженог за накнаду трошкова састава жалбе.

Тужени ревизијом добија другостепену пресуду у досуђујућем дијелу због погрешне примјене материјалног права и предлаже да се побијана пресуда преиначи и тужбени захтјев одбије, уз накнаду трошкова поступка.

Тужитељ у одговору на ревизију предлаже да се ревизија одбије као неоснована.

Ревизија је дјелимично основана.

Тужитељ захтјевом у тужби тражи накнаду нематеријалне и материјалне штете која му је проузрокована на раду код туженог.

Расправљајући о постављеном тужбеном захтјеву првостепени суд је утврдио: да је тужитељ у вријеме штетног догађаја био у радном односу код туженог на неодређено вријеме гдје је обављао послове помоћника механичара; да је дана 26.1.2011. године у погону туженог приликом замјене неонског освјетљења у склопу активности службе одржавања тужитељ задобио повреде на раду на начин, што је дошло до одвајања корпе од виљушкарa у којој се налазио тужитељ и њеног пада са висине, о чему је од стране Дома здравља сачињена пријава о несрећи на послу; да је 28.1.2011. године извршена ванредна инспекцијска контрола којом приликом је утврђено да код туженог нису организовани послови заштите на раду нити им је предочен Правилник о заштити на раду, те да радници нису користили никаква додатна средства и опрему за рад; да је усљед пада са висине тужитељ задобио прелом лијеве надлактице у подручју изнад зглоба лакта, прелом кљунастог наставка десне лактне кости и прелом десне палчане кости које је вјештак специјалиста ортопедске хирургије и трауматологије Проф. др А.Ј. квалификовао као обичну тешку тјелесну повреду, која је за посљедицу имала умањење животне активности од 60 %; да је вјештак психијатар Доц. Др сц мед. С.В.С. квалификовала физичке болове, страх и душевне болове због умањења животне активности и због наружености које је тужитељ претрпио усљед повређивања, при чему је нашла а испољене посљедице имају карактер посттрауматског стресног поремећаја тако да код тужитеља, гледано са психијатријског аспекта, постоји умањење животне активности од 40 %; да је тужитељ у постоперативном периоду требао стручну медицинску помоћ другог лица у трајању од седам дана, а помоћ члана породице укупно три мјесеца, а да даљња туђа нега и помоћ није неопходна; да је код тужитеља утврђен губитак радне способности 4.3.2013.године, по ком основу је рјешењем Фонда Републике Српске од 13.5.2013. године, остварио право на инвалидску пензију у износу од 246,70 КМ; да би по редовном току ствари тужитељ остварио услове за старосну пензију 3.6.2045. године, а да је просјечна мјесечна плата коју је тужитељ остваривао до дана повређивања износила 454,86 КМ, тако да разлика између мјесечне плате тужитеља прије повређивања и мјесечног износа инвалидске пензије износи 208,16 КМ; и да је тужитељ тужбу у овој правној ствари поднио 12.3.2014. године.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио да је тужени одговоран за предметну штету, као имаалац опасне ствари (виљушкарa), коју је повјерио тужитељу у вршењу послова замјене неонског освјетљења, па је примјеном одредбе члана 173. и 174. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“, број 29/78, 39/85 и 57/89, те „Службени гласник Републике Српске“ број 17/93, 3/96 и 39/03 и 74/04, даље: ЗОО), у вези са чланом 1771. став 2 и са члановима 188, 195. и 200. истог закона, дјелимично усвојио тужбени захтјев, као у изреци пресуде.

Другостепени суд је прихватио чињенична утврђења али не у свему и правне закључке првостепеног суда, па је жалбу туженог дјелимично усвојио и првостепену пресуду преиначио у усвајајућем дијелу, као у изреци пресуде. Према становишту тога суда, цијенећи да је тужитељ, приступајући извршењу радног задатка на висини од око 5 м помоћу виљушкарa и са неадекватном корпом у којој се налазио, није поступио са пажњом која се у датим околностима очекивала од лица просјечних способности, тиме допринио настанку штетног догађаја у обиму од 10 %, па је сразмјерно утврђеном обиму суодговорности тужитеља, досуђене износе накнаде штете снизио као у изреци пресуде.

Одлука другостепеног суда резултат је погрешне примјене материјалног права.

Према одредби члана 154. став 2. ЗОО за штету од ствари или дјелатности од којих потиче повећана опасност штете за околину, одговара се без обзира на кривицу. Оштећени има право на накнаду штете од штетника, уколико су остварене претпоставке одговорности за штету (члана 155. ЗОО).

Тужени се током поступка бранио од одговорности за насталу штету тврдњом, да радници на одржавању, међу којима је и тужитељ, нису били везани роком за завршавање посла око замјене неонске расвјете и да није било потребно ни неоподно да тужитељ критичног дана користи виљушкар, јер му је била на располагању скела, која је искључиво средство за рад на замјени расвјете, те да је тужитељ самовољно користио виљушкар, као алтернативно средство рада. Из тих разлога је предложио, да се захтјев тужитеља одбије као неоснован. У овом ревизионом поступку тужени другостепену пресуду оспорава у дијелу утврђеног доприноса тужитеља настанку штете сматрајући, да је његов допринос настанку штете знатно већи од допринос утврђеног побијаном пресудом.

Према утврђеном чињеничном стању, тужитељ је у вријеме повређивања, обављао послове замјене неонске расвјете у производном погону туженог, по налогу свог претпостављеног, а заједно са њим је радио и радник туженог Д.Р., који је управљао виљушкарком. До незгоде је дошло на начин, да је критичне згоде „због потребе у погону и закочења машине поменути радник туженог који је управљао виљушкарком (по налогу шефа смјене), покренуо машину у рикверц., да се том приликом корпа на виљушкару искривила и тужитељ је испао из исте са висине од 4 м и 80 цм, а да је потом корпа пала на тужитеља“.

Код чињенице, да је према утврђењу нижестепених судова, које сагласно одредби члана 240. став 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП), не може бити предмет преиспитивања у овом ревизионом поступку, тужитељ је послове замјене неонске расвјете вршио по налогу непосредног руководиоца, а не самовољно како то тужени тврди, са неадекватним средством рада (које је служило као алтернативно средство) и поред тога што је тужени за то имао на располагању двије скеле, што је потврдио тужитељ у свом исказу приликом саслушања као парничне странке), по налажењу овога суда, непосредни руководиоца тужитеља Д.П., који му је дао налог за вршење послова на висини од око 5 метара путем виљушкара, у корпи која није обезбијеђена на адекватан начин, није вршио озбиљан и довољан надзор, над тим средством рада, иако је могао предвидјети могућност пада корпе (с обзиром на стабилност исте на машини, која за то није адекватна) и повређивање тужитеља и та му чињеница, у сваком случају, није могла бити непозната.

Тужитељ и Д.Р. су заједно – у тиму и дан прије штетног догађаја, приликом обављања истих послова, по налогу својих претпостављених користили виљушкар и поред постојања скела, као адекватног средства рада за ту намјену (како је Д.Р. потврдио у инспекцијској контроли извршној након штетног догађаја). Чак и под условом да се са скелом на том мјесту (простору) није могло прићи због постојања препрека, о којима је у свом исказу говорио непосредни руководиоца тужитеља Д.П., то не ослобађа туженог од одговорности за предметну штету, јер је дужност туженог да обезбиједи средства рада која су адекватна за вршење послова сваког радног мјеста и у свакој прилици. Зато је правилан закључак нижестепених судова да је тужени, као власник

виљушкара (опасне ствари), која је повјерена тужитељу у вршењу наведених послова, одговоран за претрпљену штету (члан 173. и 174. ЗОО). Како тужени, на коме је терет доказивања, и по оцјени овога суда, није доказао да постоје околности које би искључивале његову одговорност за штету, а имајући у виду пропусте туженог и пропусте тужитеља у настанку штете, правилно је другостепени суд закључио да се у конкретном случају ради о њиховој подијељеној одговорности (члан 192. ЗОО).

Међутим, с обзиром на наведене пропусте туженог који су довели до предметне штете, као и на пропусте тужитеља, који је допринио настанку штете тиме, што је олако приступио извршавању посла свог радног мјеста на висини око 5 м, помоћу виљушкара са неадекватно обезбијеђеном корпом, што не представља адекватно средство рада за вршење задатог му посла, а не са дужном пажњом која се у датим околностима од њега очекивала и која се очекује од лица просјечних способности, такво поступање тужитеља квалификује се обичном непажњом, као блажи облик кривице, како је правилно закључио и другостепени суд (члан 154. став 1. ЗОО). Стога је, по налажењу овог суда, одговорност туженог за настанак штете тужитељу 80 %, а одговорност тужитеља, који је допринио њеном настанку 20 % (члан 192. ЗОО).

При оваквом стању ствари, по оцјени овога суда, првостепени суд је правилно судио када је утврдио основаност потраживања накнаде тражених видова нематеријалне и материјалне штете и када је висину накнаде нематеријалне штете за претрпљене физичке болове, за страх и душевне болове због умањења животне активности и због наружености одмјерио, сагласно одредби члана 200. ЗОО у износима, као у изреци првостепене пресуде. Правилно је исти суд судио и када је на основу проведених доказа и правилном примјеном материјалног права утврдио основаност тражених видова материјалне штете, као и њену висину: на име туђе њега и помоћи, коју предвиђа одредба члана 195. став 1. ЗОО (чију је висину утврдио, по слободној оцјени) и изгубљене зараде (188. став 1. ЗОО и члан 195. став 2. истог закона) и за своју одлуку је дао довољне и аргументоване разлоге, које у односу на основаност основа предметног потраживања и одмјерене правичне накнаде нематеријалне штете и утврђене висине материјалне штете, као правилне прихвата и овај суд.

Међутим, имајући у виду да другостепени суд није правилно примијенио материјално право када је утврдио обим доприноса тужитеља настанку штете, а с тим у вези и његове суодговорности, овај суд је примјеном одредбе члана 177. став 3. и став 4. и члана 192. став 1. ЗОО, одговорност туженог утврдио 80 %, а допринос тужитеља настанку штете 20 %. Посљедично томе, овај суд је побијану пресуду преиначио тако, што је појединачне износе накнаде нематеријалне и материјалне штете, који су досуђени другостепеном пресудом снизио за, од стране овога суда утврђени обим суодговорности тужитеља од додатих 10 %, (дакле, за разлику до укупно утврђеног обима његове суодговорности од 20 %) и правичну новчану накнаду нематеријалне штете и накнаду материјалне штете досудио, у износима назначеним у изреци ове пресуде.

Супротно наводима ревизије, с обзиром на врсту потраживања тужитеља, у овој парници су непримјенљиве одредбе члана 847. ЗОО (у којој се говори о уговору о контроли робе и услуга) и члана 942. истог закона (којом је прописано утврђивање осигуране суме), на које се тужени позива у ревизији.

С обзиром на разлоге садржане у овој пресуди, остали наводи ревизије нису од значаја за правилност побијане пресуде.

Тужени је дјелимично успио у овом ревизионом поступку, па је сразмјерно смањењу главног потраживања, преиначена је и одлука о трошковима поступка, као у изреци ове пресуде, а како је тужени дјелимично успио у ревизионом поступку, сразмјерно томе досуђена му је накнада трошкова састава ревизије у износу од 131,25 КМ (члан 397. став 2. и 386. став 1. ЗПП и члан 2. став 1. и 2. Тарифе о наградама и накнади за рад адвоката „Службени гласник Републике Српске“, број 68/05).

Предсједник вијећа
Сенад Тица

Тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић